

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 14 febr. 1887, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Riksdagens år 1886 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1884.

(I. A.)

Statsutskottet, till hvars behandling ofvannämnda revisonsberättelse jemte de i anledning deraf från vederbörande embetsverk och myndigheter till Kongl. Maj:t i underdånighet afgifna utlåtanden och förklaringar blifvit hänvisad, får nu, efter tagen kännedom af dessa handlingar och inhemtande af de för ärendenas utredning i öfrigt erforderliga upplysningar, underställa Riksdagens pröfning de af revisorerne gjorda framställningar, som ansetts från utskottets sida påkalla yttrande; kommande utskottet att härvid följa den ordning, som i revisionsberättelsen blifvit iakttagen.

Drottningholms och Svartsjö lustslott.

§ 1.

(Rev. ber., pag. 7. — Utl. pag. 362.)

Jemte meddelande af en tabell, utvisande de belopp, hvartill utgifterna för reparationer å Drottningholms och Svartsjö slott, enligt räkenskaperna, årligen allt sedan år 1872 uppgått, hafva revisorerne, som vid besök å

Bih. till Riksd. Prot. 1887. 4 Saml. 1 Afd. 5 Häft.

1

Angående underhållet och dispositionen af Svartsjö lustslott.

Svartsjö slott funnit, att den ringa del af anslaget till Drottningholms och Svartsjö slotts underhåll, som, enligt hvad förenämnda tabell utvisade, årligen blifvit använd för det senare slottets räkning, icke varit tillräcklig för det sammans nödortfuga underhåll, anført, att det skick, hvori slottet för närvarande befunne sig, vore sådant, att en högst betydlig kostnad skulle vara förenad med dess iståndsättande för att kunna användas till kongl. lustslott, hvilket äfven med hänsyn till dess belägenhet knappast syntes kunna ifrågakomma. Med afseende härå hade revisorerne velat ifrågasätta, huruvida icke hemställan hos Hans Maj:t Konungen borde göras, att slottet jemte dertill hörande lägenheter, som ej redan för statsverkets räkning disponerades, måtte till statsverket öfverlemnas för att i sammanhang med statens öfriga domäner förvaltas eller ock användas till det särskilda ändamål, hvartill det kunde befinnas lämpligt.

Med anledning af revisorerne omförmälda framställning har riksmarskalksambetet, efter att hafva i ärendet hört ståthållarembetet å ifrågavarande båda slott, anført,

att det för underhåll af båda dessa slott gemensamt utgående årliga statsanslag och i öfrigt inflytande medel vore för ändamålet så otillräckliga, att, för ett oundgängligt underhåll ensamt af Drottningholms slott med dertill hörande talrika byggnader och vidsträckta anläggningar, icke obetydliga belopp utöfver statsanslaget tid efter annan blifvit af H. M. Konungen förskjutna, och hvilka, förutom flera för slottets underhåll nödiga, af H. M. Konungens hofförvaltningskassa bestridda, men ej bokförda utgifter, i allmänhet såsom slottskassans skulder i räkenskaperna inom linien upptoges samt vid 1885 års slut uppginge till ett belopp af 65,455 kronor;

att till de af revisorerne uppgifna utgifter för reparationer å Drottningholms och Svartsjö slott under åren 1872—1884, tillkomme för underhåll af yttertaket å sistnämnda slott för år 1878 ett belopp af 416 kronor och för år 1881 ett dylikt af 597 kronor 50 öre, hvilka två summor blifvit upptagna bland öfriga utgifter för Drottningholms slott;

att, hvad särskildt Svartsjö slott beträffade, de bristfälligheter derå, som vid de årliga synerna af slottsarkitekten med biträde af vederbörande handverkare befunnes vara af sådan beskaffenhet, att de för byggnadens bestånd borde afhjelpas, alltid upptoges i byggnads- och reparationsförslaget, dervid så tillginge, att å förslaget i första rummet upptoges oundgängliga reparationer, i andra rummet sådana reparationer, för hvilkas utförande medel kunde påräknas, och i tredje rummet önskvärda reparationer, för verkställande hvaraf alla tillgångar saknades. Efter dertill lemnadt nådigt bifall blefve omedelbarligen de uti de två förstnämnda rummen upptagna arbeten verkställda, samt de öfriga i den mån Kongl. Maj:t dertill täcktes bestrida

kostnaderna. Följaktligen kunde icke något anses vara underlåtet för att vidmagthålla byggnaden i antydt skick, likasom någon anledning att i vidsträcktare mån underhålla en byggnad, som för närvarande ej vore för något ändamål behöflig, äfven om erforderliga medel dertill vore att tillgå, icke med hänsyn till en klok hushållning syntes kunna ifrågasättas.

Vidkommande åter det af revisorerne gjorda förslag om öfverlemnande till statsverket af Svartsjö slott med dertill hörande lägenheter för att i sammanhang med statens öfriga domäner förvaltas eller ock användas till det särskilda ändamål, hvartill det kunde befinnas lämpligt, så innefattade denna fråga ett ämne, hvaröfver riksmarskalksemetet, då förslaget ej innehölle några af revisorerne uppgifna närmare bestämmelser rörande slottets framtida användande, icke vore i tillfälle att kunna afgifva något utlåtande. Under förutsättning att Kongl. Maj:t emellertid skulle täckas till den gjorda framställningen lemna bifall, ville riksmarskalksemetet på grund af hvad förut blifvit anfördt om otillräckligheten af medel för Drottningholms slotts underhåll, hemställa, att hvarken afdrag i det för båda slotten gemensamma statsanslaget eller förlust af arrenden för jordlägenheter under Svartsjö slott måtte på hvad vilkor som helst medgifvas.

Då den hufvudsakliga delen af den till Svartsjö kronogods hörande jordegendom redan är — på sätt af den vid 1885 års riksdags statsutskotts utlåtande n:o 33 fogade förteckning öfver statsverkets utarrenderade egendom framgår — stäld under domänstyrelsens förvaltning, har utskottet hyst betänkligheter mot att biträda det af revisorerne alternativt framställda förslaget, att slottet med de jemförelsevis obetydliga lägenheter, som dertill numera bibehållits, skulle öfverlemnas till statsverket för att i sammanhang med statens öfriga domäner förvaltas. Hvad åter beträffar revisorerne antydan derom, att slottet skulle kunna användas till något särskildt ändamål, hvartill detsamma kunde befinnas lämpligt, har utskottet, vid det förhållande, att revisorerne i detta fall ej framställt något förslag, saknat anledning ingå i pröfning af denna fråga, helst utskottet antager, att, derest berörda slottsbyggnad skulle befinnas för något allmännyttigt ändamål användbar, förslag i sådant syfte icke torde komma att uteblifva.

På grund häraf har utskottet, som med anledning af hvad revisorerne i detta hänseende anmärkt, velat framhålla nödvändigheten deraf, att de för Svartsjö slotts underhåll erforderliga reparationer icke må åsidosättas, funnit sig böra hemställa,

att revisorerne förevarande framställning icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholms stads räkenskaper och länens landsböcker.

§ 2.

(Rev. ber. pag. 108. — Utl. pag. 378.)

*Angående
öfverkontrollörernas
reseersättningar.*

Vid granskning af landsböckerna hade revisorerne funnit de till öfverkontrollörerna utbetalda reseersättningar delvis synnerligen höga. Revisorerne, som meddelat en uppgift å de i sådant afseende utgifna belopp, enligt hvilken uppgift kostnaden för öfverkontrollörernas resor jemte arvoden och ersättningar till skrifmaterialier och expenser för revisionsåret uppgått till sammanlagdt 87,653 kronor 53 öre, hafva vidare anfört, att om äfven icke borde antagas, att öfverkontrollörerna i de reseräkningar, som låge till grund för dessa utbetalningar, obehörigen påfört statsverket större eller mindre del af berörda belopp, revisorerne dock icke kunnat undgå att anmärka, det öfverkontrollörerna icke alltid synts med omtanke och förutseende hafva uppgjort sina reseplaner, enär stundom inträffat, att, då en öfverkontrollör under en förrättningsresa färdats förbi ett bränneri, han redan samma dag, efter återkomsten till sitt hemvist, återvändt till berörda ställe för någon förrättning.

Af reseräkningarne framginge äfven, att en icke ringa del af skjutsersättningen tillkommit derigenom, att öfverkontrollören egt att tillgodoräkna sig ersättning för skjutsens inställelse från gästgifvaregård till jernvägsstation eller förrättningsställe. Sålunda förekomme exempelvis, att en öfverkontrollör tillgodofört sig för en resa från jernvägsstation till bränneri af 0,1 mil godtgörelse för skjutsens inställande från gästgifvaregård 0,8 mil samt för återresa samma dag från bränneriet till stationen för skjuts inställande från samma gästgifvaregård 0,7 mil.

Då afsigten med reseersättningar icke kunde vara, att de, som egde att dem åtnjuta, derå skulle göra vinst, utan endast, att de skulle hafva sina kostnader fullt betäckta, hade revisorerne ansett sig böra hemställa, att reseersättningar till öfverkontrollörer och öfriga vid bränvinskontrollverket anställda personer måtte komma att beräknas efter grunder, som, utan att förlust genom resorna orsakades bemälda tjänstemän, icke allenast kunde lända till någon besparing för statsverket, utan äfven medföra större likformighet i deras reseersättningar i förhållande till göromål och tjänstgöringsdistriktens storlek.

I häröfver afgifvet utlåtande har chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå anfört, att de räkningar, enligt hvilka ersättning för resor utginge till öfverkontrollörer och andra vid bränvinskontrollen anställda personer, aldrig inkomme till kontrollbyrån, utan granskades och godkändes

på vederbörande landskontor, hvadan byrån icke kunnat ega kännedom om dessa räkningars belopp eller det sätt, hvarpå resorna skett. Enligt ordningsstadgan för bränvinsbrännerierna erhöle byrån månatligen uppgift på de brännerier, som hvarje öfverkontrollör besökt, af hvilka uppgifter visserligen visat sig, att inspektionerna i vissa distrikt varit talrikare än i andra, men då, enligt hittills gällande kontrollföreskrifter, det varit lemnadt åt öfverkontrollörerna att sjelfva bestämma sina resor, och Kongl. Maj:ts befallningshafvande ej hos byrån gjort någon erinran beträffande dessa, hade byrån saknat anledning att i särskilda fall göra någon erinran i fråga om resekostnaderna. Som likväl mot det hittills rådande systemet för öfverkontrollörernes aflöning kunde göras anmärkingar af principiell natur, enär det syntes oegentligt, att en tjänsteman genom obegränsad rättighet att företaga resor skulle kunna öka sina inkomster, utan att något slags säkerhet funnes, att resorna vore behöfliga eller att den af dem föranledda statsutgiften alltid gjordes för gagneligt ändamål, hade chefen för byrån vid uppgörande af det förslag till ny bränvinstillverkningslag samt till ordningsstadga för brännerierna, hvarom han, med anledning af Riksdagens framställning i ämnet, erhållit befallning, redan hemställt, att öfverkontrollörernes aflöningssätt måtte ändras så, att reseersättningar skulle utgå med ett på förhand bestämdt, efter de verkliga resekostnaderna lämpadt månatligt belopp.

Jemte anmälan, att chefens för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå omförmälda förslag till ny bränvinstillverkningslag samt till ordningsstadga för brännerierna blifvit remitteradt till högsta domstolen för inhemtande af domstolens yttrande i vissa delar, samt att framställning i ämnet från Kongl. Maj:t lärer vara att under innevarande riksdag förvänta, får utskottet, då alltså rättelse i det af revisorerne anmärkta förhållandet är att inom kort emotse, hemställa,

att Riksdagen må vid hvad sålunda i ärendet förekommit tills vidare låta bero.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

§ 3.

(Rev. ber. pag. 116. — Utl. pag. 379.)

I afseende å väg- och vattenbyggnadsstyrelsens räkenskaper hade af Riksdagens år 1884 församlade revisorer anmärkts, bland annat, att de in-

*Angående
Kongl.
Maj:ts
befallnings-
hafvandes i
Norrbottens
län redo-
visning af
de till väg-
och vatten-
byggnader
anslagna
medel.*

och utgående balanserna uti det i styrelsens hufvudbok upptagna konto för Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län i väsentlig mån skilde sig från balanserna i länsstyrelsens i bemälda län vid samma räkenskaper fogade redogörelse. Då enahanda förhållande egt rum jemväl i 1884 års räkenskaper, i det att tre af sagda länsstyrelse under åren 1876, 1877 och 1878 anordnade förskott, tillsammans utgörande 1,620 kronor 1 öre, fortfarande, såsom oredovisade, i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens räkenskaper balanserades, medan deremot samma förskott i landtränteriets, af landshöfdingeembetet till rigtigheten bestyrkta räkning öfver väg- och vattenbyggnadsmedlen icke funnos upptagna såsom balans, hade revisorerne, hvilka inhemtat, att redovisning för ifrågavarande förskottsbelopp vid tiden för revisionsberättelsens afgifvande ännu icke, oaktadt påminnelser från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, blifvit genom Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län till styrelsen insänd, anmärkt förhållandet.

I anledning af revisorerne omförmälda framställning har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i deröfver afgifvet utlåtande meddelat, att en af landskontoret i Norrbottens län upprättad räkning mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och Kongl. Maj:ts befallningshafvande för åren 1876—1885 till styrelsen under den 22 sistlidne september inkommit och vore under vederbörlig handläggning.

Utskottet, som tagit del af det yttrande, bemälda styrelsens revisor i förevarande ämne afgifvit, samt inhemtat, att styrelsen oförtöfvadt torde komma att fatta beslut i ärendet, får med anledning häraf hemställa,

att revisorerne omförmälda framställning icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Landbruksakademien.

§ 4.

(Rev. ber. pag. 162. — Utl. pag. 383—388.)

*Angående
förvalt-
ningen af
landbruks-
akademiens
experimen-
talfält.*

Enligt hvad revisorerne omförmäla, hade genom kongl. brefvet den 14 juli 1814 blifvit åt landbruksakademien »för försöks anställande i landt-hushållningen» upplåten den vid norra ändan af Djurgården befintliga lägenheten Skeppsbroäng, hvilken akademien sedermera under sommaren år 1817 med full dispositionsrätt emottagit, hvarefter anläggning af försöksfält och trädskolor börjat. År 1834 hade verksamheten fördelats på två afdelningar,

en för landtbruk och en för trädgårdsskötsel, då omkring 7 tunnland anslagos till den senare afdelningen.

Genom kongl. brefvet den 23 februari 1858 hade ett årligt anslag af 3,000 kronor bestämts »för att sätta akademien i tillfälle att på den åt akademien upplåtna jordegendom dels föregå den enskilde landbrukaren med efterföljansvärda arbetsmetoder, dels ock att i försöksväg teoretiskt och praktiskt arbeta på dessa metoders fullkomnande». Så väl med de till akademiens disposition stående medel som genom särskilda statsanslag hade åtskilliga byggnader uppförts vid experimentalfältet till ett sammanlagdt bokfördt värde af 162,889 kronor 75 öre.

Dessa byggnader användes såväl för landbruks- och trädgårdsafdelningarnes behof som äfven för de med särskilda statsanslag upprättade och underhållna agrikulturkemiska och växtfysiologiska anstalterna.

Revisorerna, som besökt experimentalfältet, hade funnit, att trädgårdsafdelningen innehade en areal af omkring 40 tunnland och att den hufvudsakligen bestode af trädskolor, från hvilka ganska stor försäljning egde rum, så att akademien deraf årligen hade en icke obetydlig inkomst.

För landbruksafdelningen återstode deremot numera endast omkring 25 tunnland odlad jord; och vore således större delen af det till experimentalfältet upplåtna området användt till en handelsträdgård och alltså till annat ändamål än dermed ursprungligen varit afsedt, nemligen ett ordnadt jordbruk, som för den enskilde landbrukaren kunde utgöra ett föredöme i afseende på efterföljansvärda arbetsmetoder.

Med afseende å revisorernes omförmälda anmärkning har landbruksakademiens förvaltningskomité i infordradt utlåtande till en början erinrat derom, att den ifrågavarande lägenheten, för hvars nyttjande akademien till Djurgårdens kassa erlade årligt arrende, icke kunde anses vara en sådan statsverket tillhörande egendom, öfver hvars användning Riksdagens revisorer egde att verkställa granskning, enär dispositionen öfver densamma, likasom öfver öfriga lägenheter å Djurgården, vore Hans Maj:t Konungen ensam förbehållen — ett förhållande, som ock tydligt framginge af sjelfva det citerade upplåtelsebrefvet af den 14 juli 1814, enär detsamma icke vore kontrasigneradt af någon statsrådets ledamot, utan af Hans Maj:t Konung Carl den trettondes handsekreterare, samt deraf, att akademiens dispositionsrätt öfver experimentalfältet, i likhet med hvad som egde rum för öfriga å Djurgården belägna, åt enskilde eller korporationer upplåtna områden, vid hvarje regentombyte bekräftades af den nye konungen vid hans tronbestigning.

Beträffande sjelfva det anmärkta sakförhållandet, eller att så stor del af experimentalfältets jord upplåtits åt trädgårdsafdelningen och alltså, enligt

revisorernes mening, skulle användas till annat ändamål än dermed ursprungligen varit afsedt, hyste komitén den åsigt, att hvarken vid den första upplåtelsen år 1814, ej heller vid beviljandet den 23 februari 1858 af det årliga anslag af 3,000 kronor, som sedan dess utgått och fortfarande utginge för försöks anställande, blifvit bestämdt, huru stor del af den upplåtna egendomen skulle användas till den ena eller andra af de olika rigtningar, i hvilka försöksverksamhet på landthushållningens område kunde ifrågakomma, och då det väl ej kunde förnekas, att trädgårdsskötseln vore den högsta form af jordbruk samt att denna i allmänhet och särskildt den del deraf, som vid experimentalfältet, väl icke uteslutande, men i öfvervägande grad bedrefves, nemligen uppdragning af fruktträd, bärbuskar, köksväxter och dylikt för att utröna, hvilka sorter vore för vårt land lämpligast och der kunde med fördel acklimatiseras, icke ännu hos oss nått den utveckling, som vore önskelig, kunde komitén icke finna annat, än att den i denna rigtning vid experimentalfältet utöfvade försöksverksamheten icke blott läte försvara sig, utan måste anses i hög grad gagnelig och af behovet påkallad. Och komitén kunde så mycket mindre finna något klandervärdt deri, att så stor del af den befintliga arealen blifvit tilldelad trädgårdsafdelningen, som en efter nutidens förhållanden fullt tillräcklig areal — omkring 36 tunnland, omfattande egendomens bästa åkerjord jemte ängs- och mossmark — fortfarande stode till förfogande för sådana försök, hvilka afsåge det egentliga åkerbruket.

Med afseende härå borde för öfrigt icke förbises, att under den tid, experimentalfältet varit åt akademien upplåtet, landthushållningen genomgått stora förändringar, hvaraf följden blifvit, att de fordringar, som borde ställas på ett experimentalfält, nu vore helt andra, än de voro i början af detta århundrade. Då kunde det med skäl anses lämpligt att å en sådan egendom som den nu ifrågavarande inrätta en s. k. mönsterfarm med hufvudsakligt syfte att föregå landets jordbrukare med efterföljansvärda metoder för jordens afdikning och bearbetning med mera dylikt, men nu, då dessa metoder vore väl bekanta och tillämpade på alla bättre skötta egendomar i landet, borde det erkännas, att en sådan användning af akademiens experimentalfält föga skulle motsvara tidens kraf. Vid våra landbruksinstitut och äfven vid landtbruksskolorna erbjöde sig nu tillfälle att på ett vida verksammare och för de olika orternas behof mera afpassadt sätt föregå med sådana föredömen. På samma sätt hade ock den verksamhet, landbruksakademien förr till stort gagn för landet utöfvat genom sin verkstad för tillverkning och spridning af goda landbruksredskap, gjorts obehöflig genom den storartade, glädjande utveckling af vår redskapsindustri, som utmärkt de senare årtiondena. Komitén kunde därför icke finna annat, än att experimentalfältet

skulle mycket illa motsvara de fordringar nutiden stälde på en försöksanstalt, om man vid dess användning envist fasthölle vid de former, som i århundradets början kunde anses öfverensstämmande med en sådan anstalts uppgift.

I samma mån som jordbruket utvecklades till allt större fullkomlighet, komme oupphörligt nya spörsmål att uppdyka, de der måste vetenskapligt lösas och kräfde försök, hvilkas resultat kunde vara af utomordentlig vikt för den praktiske jordbrukaren, men för hvilkas verkställande stora arealer alls icke vore af nöden. Verksamheten vid en agronomisk försöksanstalt, som förr varit, så att säga, extensiv, hade blifvit allt mer intensiv, men dermed ock möjliggjort vinnandet af vida mer exakta resultat, än de som kunde ernås med den äldre tidens mindre utbildade försöksmetoder. En väsentlig del af och måhända de viktigaste bland de resultat, som numera vore att vänta från en försöksanstalt, sådan som komitén föreställt sig att akademiens experimentalfält borde vara, vunnos icke så mycket på fältet som fastmera genom de finare och exaktare undersökningarne på laboratorierna — det agrikulturkemiska och det växtfysiologiska — hvarför komitén också ansett sig böra efter måttet af sina tillgångar åt dem egna särskild uppmärksamhet och uppmuntran. Men jemte dessa undersökningar verkställes å experimentalfältet äfven fältförsök, behandlande frågor, hvilkas lösning just under nuvarande förhållanden vore för vårt jordbruk af den största praktiska betydelse. Så hade under de senare åren en ej ringa del af åkerjorden användts till försök med fleråriga vallar genom insåning med olika fröblandningar samt till framalstring af frö till olika gräsarter, hvarjemte i år påbörjats gödslings- och odlingsförsök å egendomens mossjord. Dessutom komme, enligt komiténs under sistlidna år fattade beslut, i den mån jorden hunne dertill beredas, försök att anställas med odling, pröfning och förädling af olika varieteter af våra viktigaste kulturväxter för frambringande af utmärkt utsäde till spridning bland landets jordbrukare, för att af dem ytterligare i större skala pröfvas och förökas.

Det vore emellertid tydligt, att det anslag af 3,000 kronor, som nu af statsverket utginge till experimentalfältet för försöks anställande, och hvilket måste delas mellan den agrikulturkemiska och landtbruksafdelningen, icke kunde vara på långt när tillräckligt för nu nämnda ändamål. Det förefölle komitén därför, som om det icke borde gifva anledning till anmärkning, att komitén sökt genom beredande af inkomster från trädgårdsafdelningen möjliggöra försök och undersökningar i den utsträckning som skett utan att härför anlita statsverkets understöd utöfver det nämnda, sedan år 1858 till oförändradt belopp årligen utgående anslaget. Den »icke obetydliga inkomst», akademien, såsom revisorerne anmärka, hade af trädgårdsafdelningen, hade

uteslutande kommit experimentalfältet till godo, och akademien hade derutöfver för detsamma tillskjutit icke obetydligt af egna medel, hvilket ock tydligen framginge af räkenskapen.

Utskottet anser visserligen icke den af landbruksakademiens förvaltningskomité öfver revisorernas förevarande framställning afgifna förklaring tillfredsställande, och har ej heller funnit de af revisorerne i fråga om förvaltningen af experimentalfältet i öfrigt gjorda anmärkningar, hvilka dock ej varit af den betydelse, att utskottet trott sig böra särskildt omförmåla desamma, vara fullt nöjaktigt besvarade; men då utskottet icke är i tillfälle att framlägga något förslag till ett praktiskt och tidsenligt ordnande af ifrågavarande angelägenhet, har utskottet ansett sig endast böra förhållandet för Riksdagen

anmäla.

Alnarps landbruksinstitut.

§ 5.

(Rev. ber. pag. 168. — Utl. pag. 389).

*Angående
rese-
ersättningen
till Alnarps
landbruks-
institutets
revisorer.*

Af räkenskaperna för Alnarps landbruksinstitut hade revisorerne inhemtat, att de särskilda revisorerne öfver institutets räkenskaper och förvaltning, af hvilka en varit boende i närheten af Engelholm, uppburit reseersättning efter tre hästar och traktamente med 3 kronor om dagen. Denna ersättning hade utgått i enlighet med föreskriften i § 17 i de för institutet gällande stadgar af den 25 februari 1859. I betraktande af den utveckling, kommunikationsväsendet efter dessa stadgars utfärdande erhållit, och då annan grund finnes stadgad för ersättning till revisorerne af Ultuna landbruksinstitut, hade statsrevisorerne ansett sig böra hemställa om sådan ändring i föreskrifterna om ersättning till revisorer vid landbruksinstitut, att denna ersättning måtte utgå efter gällande resereglemente.

I häröfver afgifvet yttrande har styrelsen för ifrågavarande landbruksinstitut förklaradt, att styrelsen funne den föreslagna ändringen lämplig, och för sin del instämde i det framställda förslaget om ändring i detta hänseende af institutets stadgar, hvilkas föreskrift styrelsen dock hittills varit skyldig att följa.

Enligt hvad af det vid Kongl. Maj:ts till innevarande Riksdag afgifna proposition, angående statsverkets tillstånd och behof, fogade protokoll öfver

civilärenden af den 12 januari innevarande år (punkten 11) inhemtas, hafva, sedan den af Kongl. Maj:t den 20 oktober 1882 tillsatta komité för afgifvande af förslag till den lämpligaste organisationen af rikets landtbruksläroverk under år 1884 inkommit med betänkande i ämnet, utlåtanden öfver det samma afgifvits af vederbörande myndigheter; men då det befunnits nödigt att rörande landtbruksinstituten i vissa afseenden inhemta ytterligare utredning, hade frågan om den högre landtbruksundervisningen måst tills vidare anstå. Då således förslag till förändrad organisation af landtbruksinstituten är att förvänta, och det af revisorerne framhållna förhållande utan tvifvel kommer att beaktas vid uppgörande af detta förslag, har utskottet funnit sig böra hemställa,

att revisorerernas förevarande framställning för närvarande icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stämpelpappersuppbörden.

§ 6.

(Rev. ber. pag. 190—193. Utl. pag. 390—392).

Då vid granskning af Stockholms stads och länens redogörelser öfver stämpeluppbörden revisorerne, såsom af flera återopade exempel ur redovisningarne för Stockholms stad och för tolf af rikets län framginge, funnit, att vissa uppgifna föreskrifter i förordningen om stämpelafgiften i många fall icke blifvit af vederbörande stämpelpappersförsäljare iakttagna, och att till följd deraf ifrågavarande inkomst icke å behöriga tider influtit i statens kassor, hafva revisorerne derå fäst uppmärksamheten; hvarjemte revisorerne erinrat, att redan af de år 1867 församlade statsrevisorerne anmärkning framstälts i enahanda syfte som det nu förevarande, och att i deröfver afgifven förklaring statskontoret, bland annat, anfört, att det ej vore möjligt för vederbörande länsstyrelse att känna, om eller huru mycket försäljningsmedel vid de olika terminerna funnes hos försäljningsmännen innestående, så vida icke i stämpelpappersförordningen bestämmelse infördes derom, att för sådant ändamål extra inventeringar skulle hållas eller rapport vid hvarje termin af försäljningsmännen till länsstyrelsen afgifvas, men att, då föreskrift om sådana extra inventeringar numera meddelats, första gången intagen i den för revisionsåret gällande förordningen om stämpelafgiften af den 6 september 1883 och sedermera införd i 38 § af stämpelförordningen af den 9

Angående redovisningen af stämpelmedlen.

augusti 1884, omförmälda föreskrift för framtiden borde vinna tillämpning, för den händelse att fall af likartad beskaffenhet med de nu anmärkta än vidare skulle förekomma.

Af hvad statskontoret i häröfver afgifvet utlåtande anført inhemtas, att bemälda embetsverk, med anledning af hvad revisorerne i detta ämne anmärkt och yttrat, anmodat Kongl. Maj:ts samtliga befallningshafvande att, hvar och en för det honom i nåder anförtrodda län, förständiga samtliga inom länet befintlige stämpelförsäljningsmän att ställa sig stämpelförordningens i omförmälda afseende gifna föreskrifter till noggrann efterrättelse, med erinran derjemte till Kongl. Maj:ts befallningshafvande, att gällande stämpelförordning uti 37 § medgäfve, att, när omständigheterna dertill föranledde, extra inventering hos försäljningsman finge ega rum och då tillika redovisning skulle honom affordras för hvad af emottagne stämplars icke funnes i behåll. Vidare och hvad beträffade försäljningsmännen inom hufvudstaden hade statskontoret, vid det upplysta förhållande att revisorernas anmärkning afsåge endast en af dessa försäljningsmän, och att denne redan med 1885 års ingång upphört att vara stämpelredogörare, för närvarande vidtagit den åtgärd, att den tjensteman härstädes, som hade att bokföra till statskontoret inflytande uppbördsmedel, erhållit befallning att, för den händelse anledning skulle förekomma, att de dessa försäljningsmän åliggande levereringar icke behörigen fullgjordes, med anmälan om sådant förhållande till statskontoret ofördröjligen inkomma.

Då genom revisorernas förevarande framställning uppmärksamheten blifvit fäst å det anmärkningsvärda åsidosättande af gällande föreskrifter i afseende å redovisningen af stämpelmedlen, hvilket åtskilliga försäljningsmän låtit komma sig till last, samt med afseende å omförmälda, af statskontoret vidtagne åtgärder till förekommande för framtiden af missbruk utaf ifrågavarande art, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må vid hvad i detta ärende förekommit låta bero.

Upsala universitet.

§ 7.

(Rev. ber. pag. 254—257. Utl. pag. 393—405).

Angående
universi-
tetets bok-
föring.

Jemte åberopande af de anmärkningar, som af Riksdagens under åren 1873 och 1883 församlade revisorer framstälts emot det sätt, hvarpå Upsala

universitetets räkenskaper blifvit förda, hafva revisorerne i förevarande berättelse framhållit, bland annat, att uppställningen af universitetets räkenskaper saknade tillräcklig reda och öfverskådlighet, samt såsom exempel derpå anført, att kännedom om förhållanden, hvarom i en rätt ordnad redovisning upplysning borde i *ett* konto med lätthet kunna vinnas, måste sökas genom sammanställning af flera olika konti. Redovisningen för universitetets inkomst af grundräntor vore nemligen fördelad på flera konti, hvarförutom, för utrönande af det pris, hvarefter den i aflöningen ingående spanmålen borde beräknas, upplagts ett särskildt konto, benämndt »medelpriskonto», ehuru härtill lämpligen bort upprättas en uträkning, att hufvudboken bifogas. Redovisningen för universitetets skogsförvaltning och utlånta medel måste hvar för sig sökas å tvenne eller flera konti. Deremot saknades konti med de bankinrättningar, hos hvilka medel insatts på deposition eller på upp- och afskrifning, vidare mötte svårighet att återfinna akademiens kassaräkning, enär densamma, upprättad i sammandrag på endast tre ark, fått sin plats ungefär i midten af det tjocka verifikationsbandet, hvarförutom ingen innehållsförteckning tillkännagåfve dess foliinumner. Genom anförande af ofvanstående exempel hade revisorerne endast velat påpeka behovet af ett lämpligare ordnande af universitetets redovisning, utan att för sin del framställa något förslag om det sätt, på hvilket en ändring till ett bättre skulle kunna ske.

Såväl kanslersemetet som större akademiska konsistoriet vid Upsala universitet hafva i häröfver afgifna utlåtanden åberopat och hänfört sig till hvad akademikamreraren i infordradt yttrande i förevarande ämnen anført, och får utskottet, med hänvisande i öfrigt till akademikamrerarens berörda yttrande, meddela, att kamreraren, i afseende å revisorerernas anmärkning derom, att universitetets inkomst af grundräntor vore fördelad på flera konti samt att ett särskildt konto, benämndt »medelpriskonto» blifvit upplagdt, fäst uppmärksamheten derå att, derest revisorerne med uttrycket »grundräntor» menade universitetets arrendeinkomster af sina hemman, kronotionde, härefter endast af dessa sina egna hemman, samt egentliga s. k. grundräntor af andra hemman, dessa särskilda inkomstitlar återfunnes i hufvudboken sammanförda på *två* särskilda konti, nemligen *dels* det s. k. spanmålsräntors konto, hvarest man finge fullständig reda på hela den inkomst i spanmål, som universitetet droge af hvardera af dessa inkomstitlar, *dels* och i det s. k. penninge- och persedelräntors konto. Det låge i sakens natur att dessa tvenne särskilda konti måste finnas, så länge universitetets arrenden m. m. vore bestämda olika, nemligen för en del hemman i fixt penningbelopp och för andra hemman i spanmål, som löstes efter årligen varierande pris. Någon oreda kunde icke uppkomma af detta förhållande.

Dessa begge konti stode i hufvudboken omedelbart efter hvarandra, hvadan någon svårighet att få reda på dem väl icke förefunnes, helst man blott behöfde se på det s. k. generalkontots kredit, hvarest dessa inkomstitlar stode uppräknade omedelbart efter hvarandra, för att med lätthet kunna återfinna dem. Derjemte måste spanmålsräntors konto, med de särskilda konti som dermed sammanhängde, finnas så länge i största delen af lönerna vid universitetet inginge spanmål, som skulle beräknas i liquid mellan universitetet och statsverket, för att få utredt de s. k. förslagsanslagens årligen varierande belopp. Visserligen förekomme i hufvudboken ett s. k. »medelpriskonto», men genom uppläggande af detta konto voro icke afsedt att utröna och få bestämdt priset för den i aflöningen ingående spanmålen, ty detta pris vunnes och bestämdes genom en enkel uträkning, sådan just som revisorerne synts tillstyrka och till upplysning om hvilken i afskrift vidfogats den senast uppgjorda uträkningen eller kalkylen för bestämmande af 1886 års aflöningspris. Medelpriskontot lemnade såsom resultat den årligen varierande summa, till belopp af några eller ett par hundra kronor, som med tillämpning af det genom spanmålskalkylen vunna priset måste för räkenskapens jemnande utföras såsom utgående balans antingen i debet eller kredit, enär man vid blifvande uträkningar af aflöningen icke lämpligen kunde röra sig med de bråktal af öre, som ett bestämdt fasthållande af medelpriset för all spanmål skulle lemna. Om kalkylen ansåges årligen böra vidfogas, mötte härför inga svårigheter.

I afsende å revisorerne anmärkning derom, att redovisningen för universitetets skogsförvaltning och utlånta medel måste hvar för sig sökas på tvenne eller flera konti, vore detta, enligt hvad akademikeraren vidare anført, visserligen förhållandet hvad skogarne anginge, ty i tre på hvarandra följande konti redovisades särskildt för de skogseffekter in natura, som universitetet fått från sina skogar, särskildt för de kontanta inkomster, universitetet dragit af skogarne och särskildt för de utgifter, som universitetet hittills under några år haft och fortfarande under ett år komme att få för uppgörande af indelningsplaner för skogshushållningen. Att de två första konti borde vara från hvarandra särskilda, syntes ligga i sakens natur, då det ena afsåge valuta i effekter, och det andra sådan i penningar. Det tredje af dessa konti hade sin historiska grund, enär nemligen universitetets kansler anvisat en viss summa, som finge för indelningsplanernas uppgörande användas, och hvilken summa, så länge berörda arbete påginge, icke finge sammanblandas med universitetets öfriga allmänna tillgångar.

Hvad revisorerne vidare yttrat om, att konti med de bankinrättningar, hos hvilka medel insatts på deposition eller på upp- och afskrifning, saknades, medgafs visserligen detta, hvad sjelfva hufvudboken beträffade; dock fördes

dylika räkningar af akademiräntmästaren, som handhade kassaförvaltningen, ehuru de dittills icke blifvit af kammarrätten infordrade; men om sådant påfordrades och blefve bestämdt, mötte intet hinder för att dessa räkningar fogades såsom bilagor till akademiräntmästarens kassaräkning.

Hvad slutligen beträffade revisorerernas framställning i fråga om svårigheten att återfinna akademiens kassaräkning, vore det, enligt akademikamrerarens förmenande, svårt för den, som första gången sysselsatte sig med universitetets räkenskaper att få reda på densamma i den temligen digra bok, i hvilken den vore inhäftad tillsammans med de s. k. specialräkningarne, akademiska sjukhusets räkenskaper samt Sätra brunns räkenskaper, och hvilken bok hittills saknat innehållsförteckning, men denna brist kunde för framtiden ganska lätt afhjelpas.

Då akademikamrerarens omförmälda, af vederbörande myndigheter åberopade utlåtande gifver vid handen, att rättelse i de hufvudsakligaste delarne af de utaf revisorerernas i förevarande ämne anmärkta förhållanden kan för framtiden emotses, hemställer utskottet,

att Riksdagen må vid den sålunda afgifna förklaringen låta bero.

§ 8.

(Rev. ber. pag. 257. — Utl. pag. 393—401.)

I afseende å Upsala universitets räkenskaper hafva revisorerne vidare, då föreskriften i kongl. kungörelsen den 23 maj 1884 om att samtliga verk och inrättningar vid redogörelserna för sin verksamhet under revisionsåret skola foga sammandrag, affattade i samma form som i berättelsen angående nästföregående statsrevision begagnats, icke blifvit vid insändandet af universitetets räkenskaper efterföljd, anmält förhållandet.

*Angående
insändande
af räkenskaps-
sammandrag
från Upsala
universitet.*

Uti det i nästföregående § omförmälda, af såväl kanslersemetet som större akademiska konsistoriet vid ifrågavarande universitet åberopade utlåtande af akademiens kamrerare har bemälda tjänsteman, jemte förmälan att det förut från universitetet årligen afgifna räkenskapsammandrag icke varit affattadt i den ordning ofvannämnda kongl. kungörelse stadgar, utan att anmärkning deremot framställts, förklarar att universitetet icke syntes böra undandraga sig att för framtiden aflemna berörda sammandrag i den form, revisorerne åsyftat.

Utskottet, som på grund af den afgifna förklaringen ansett sig böra antaga, att den rättelse, revisorerne med ifrågavarande framställning afsett, kommer att för framtiden vinnas, får med anledning deraf hemställa,

att revisorerernas framställning icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Tekniska skolorna.

§ 9.

(Rev. ber. pag. 272—274. — Utl. pag. 406—408.)

*Angående
den år 1877
tillsatta
tekniska
komitén.*

Sedan 1877 års Riksdag med anledning af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning för år 1878 beviljat ett anslag å 20,000 kronor till understöd åt tekniska afton- och söndagsskolor, hade, enligt hvad revisorerne omförmäla, Kongl. Maj:t den 31 augusti 1877 tillsatt en komité af tre personer för uppgörandet af förslag till undervisningsplaner för sådana skolor af olika omfattning äfvensom angående den undervisningsmateriel, som för dem vore behöflig, hvilken komité på ordförandens kallelse skulle sammanträda i Stockholm, och hvars ledamöter för den tid, arbetena fortgingo, skulle åtnjuta arfvode af fem kronor om dagen, att utgå af allmänna besparingarne å anslagen under riksstatens åttonde hufvudtitel.

Jemte meddelande af uppgifter å de belopp, som enligt statskontorets memorialböcker under åren 1878—1886 utgått till omförmälda komité, utgörande högst 735 kronor och lägst 420 kronor, hade, enligt hvad revisorerne vidare anfört, dessutom enligt särskilda kongl. bref åt en ledamot i komitén uppdragits att under åren 1880—1883 besöka, utom andra läroverk, äfven de tekniska afton- och söndagsskolorna i ändamål att taga kännedom om undervisningen derstädes m. m.; hvarför honom tillerkänts årlig godtgörelse af 1,500 kronor jemte resekostnadsersättning enligt resereglementets tredje klass. — Utom komitén stående fackmän hade äfven erhållit understöd af statsmedel för att genom resor, i syfte att vinna ökad erfarenhet inom de till den tekniska undervisningen hörande läroämnen, främja samma undervisning. Sålunda hade, enligt kongl. brefvet den 1 mars 1878, åt en lärare vid slöjdskolan i Stockholm anvisats 700 kronor för att besöka och under någon tid följa teckningsundervisningen vid »die allgemeine Gewerbeschule» i Hamburg. Jemlikt kongl. brefvet den 30 april 1880 hade vidare åt en lärare i teknisk elementarskola ett belopp af 1,000 kronor anvisats såsom

understöd för en resa i ändamål att besöka tekniska läroanstalter i Danmark, Preussen, Sachsen och Bayern. På grund af kongl. brefvet den 23 juli 1880 hade utbetalts ett sammanlagdt belopp af 545 kronor 15 öre i resekostnadsersättning och traktamente åt de rektorer vid tekniska elementarskolorna i Norrköping, Malmö, Örebro, Borås och Chalmerska slöjdskolan i Göteborg, hvilka sammanträd i hufvudstaden för att öfverlägga om frågor rörande främjandet af undervisningen, hvarjemte enligt kongl. brefvet den 19 augusti 1881 åt några vid dessa skolor anstälde lärare, som äfven infunnit sig vid detta sammanträde, utanordnats en ersättning af 115 kronor 45 öre. Likaledes hade åt en person utom komitén på grund af kongl. brefvet den 13 juni 1884 lemnats understöd för en resa i ändamål att vid främmande länders mera framstående byggnadsyrkesskolor söka vinna en närmare kännedom om dessa skolors organisation, hvilket understöd till ett belopp af 1,200 kronor utgått från anslaget till extra utgifter.

Revisorerne, som sökt förskaffa sig upplysningar om den år 1877 nedsatta komiténs verksamhet och resultatet af dess arbeten, hade i sådant afseende inhemtat, att komitén redan den 20 oktober 1877 afgifvit utlåtande i det komitén ursprungligen förelagda ämne, men att den fortfarande fått fungera för att årligen afgifva utlåtande om fördelningen af de till de tekniska läroverken anslagna medel (för 1887 utgörande 35,000 kronor); med anledning hvaraf, och då annan sakkunnig myndighet för ändamålet saknats, de till ecklesiastikdepartementet från tekniska skolorna inkomna ansökningarne om understöd remitterats till komitén.

Under förutsättning att dessa upplysningar varit uttömmande, hade revisorerne funnit anmärkningsvärdt, icke allenast att en komité, efter att hafva fullgjort sitt ursprungliga uppdrag, fortfarande kvarstode och arbetade för annat ändamål, än det med densamma från början åsyftade, utan äfven att för sistberörda ändamål ytterligare utgifter blifvit gjorda. Härjemte hade revisorerne ansett sig böra ifrågasätta, huruvida icke ordnandet af undervisningen vid ofvannämnda läroverk snart måtte kunna genomföras.

I häröfver afgifvet utlåtande hafva komiterade för den tekniska undervisningen, anført, att hvad först beträffar komiténs fortsatta verksamhet, så vore väl denna en följd af det komitén ursprungligen gifna uppdraget. Sedan nemligen Riksdagen år 1877 beviljat för nästföljande år en summa af 20,000 kronor att användas till understöd åt tekniska afton- och söndagskolor i landet, mot vilkor, bland annat, att de respektive kommunerna bidroge med minst lika stort belopp som det beviljade statsunderstödet, och ett stort antal ansökningar härom för den skull till Kongl. Maj:t inkommit, hade det varit nödvändigt, att skolornas organisation och läroplan omsorgsfullt granskades af sakkunniga personer, såväl för att utröna hvilka skolor

verkligen vore förtjenta af understöd och huru stort detta i hvarje särskildt fall borde vara, som ock för att meddela upplysningar och råd åt vederbörande skolstyrelser. För den skull hade komiterade, i enlighet med dem gifvet uppdrag, till en början utarbetat en allmän handledning för sådana skolors upprättande och anordning, som äfven legat till grund för många af dessa skolor. Men då årligen nya sådana upprättades, tagande statens understöd i anspråk, och derjemte de äldre utvidgades eller eljest underginge förändringar och icke sällan gjorde anspråk på förökadt statsunderstöd, hade för hvarje år en ny pröfning varit nödvändig; och komiterade vågade påstå, att denna pröfning varit för skolorna gagnande samt i icke ringa grad bidragit till att gifva dessa, hufvudsakligen för den lilla industriens idkare och för fabriksarbetarne afsedda läroanstalter en efter deras ändamål afpassad anordning, och att derigenom göra statens uppoffringar fruktbarande. Påtagligt syntes äfven vara att, då med år 1887 statsanslaget för detta ändamål blifvit höjdt från 25,000 till 35,000 kronor, hvaraf måste föranledas nya och höjda anspråk på understöd, en på speciel sakkunskap grundad granskning af ansökningshandlingarne just nu skulle blifva särdeles angelägen. För att gifva ett begrepp om den utveckling dessa skolor redan vunnit, meddelade komiterade, att då år 1878 de af staten understödda tekniska afton- och söndagsskolorna i landsorten vore till antalet 11, så vore de för närvarande 20, i hvilka meddelades undervisning åt omkring 2,500 lärjungar.

I andra länder vore ock dylika skolor föremål för statens synnerliga omvårdnad. Särskildt borde i detta hänseende nämnas, att England, som eljest i fråga om undervisningsväsendet lemnade så mycket åt det enskilda initiativet, just i detta fall funnit nödvändigt att göra betydande uppoffringar och upprättat ett storartadt system för understöd, kontroll och råd åt dessa anstalter — åtgärder, hvilka ock, såsom allmänt erkändes, väsentligt bidragit att främja Englands industri.

Den kostnad, som de af komitén, enligt uppdrag, företagna granskningarne af de många omfattande ansökningshandlingarne och de på grund häraf årligen afgifna motiverade förslagen till fördelning af statsunderstödet förorsakat statsverket, hade enligt revisorerens uppgift varierat emellan 420 och 735 kronor årligen, hvartill komme några tiotal kronor för renskrifning och dylika expenser. Komiterade erkände villigt, att det icke obetydliga arbete, som af dem härför förrättats, lämpligare skulle kunna af en särskild styrelse utföras, men de betvivlade att, om det afsedda ändamålet någorlunda skulle vinnas, kostnaden på något annat sätt kunde blifva så ringa som den hittills varit. Det ville för öfrigt synas, som om det slutliga ordnandet af denna angelägenhet äfvensom den nära liggande frågan om en öfverstyrelse för hela

den lägre tekniska undervisningen i riket borde företagas först i sammanhang med den så länge sväfvande frågan om reorganisation af Kommerskollegium.

Med anledning af revisorernas erinran, att en bland de komiterade erhållit särskildt uppdrag att besöka åtskilliga lägre tekniska skolor i landsorterna, ville komiterade påminna derom, att understödet åt de förut omnämnda tekniska afton- och söndagsskolorna blifvit beviljadt under vilkor, bland annat, att dessa skolor skulle vara underkastade inspektion från statens sida; och då en af komiterade i egenskap af inspektor för ritundervisningen vid de allmänna elementarläroverken skulle besöka dessa, hade komiterade föreslagit, att honom måtte lemnas uppdrag att jemväl besöka de tekniska skolorna i landsorten, för att derstädes meddela råd och upplysningar i afseende å ritundervisningen, hvilken uppenbarligen vore af den allra största betydelse för dessa skolor. Kostnaden för dessa inspektioner hade derigenom kunnat nedbringas till den minsta möjliga, helst blott en tredjedel af den utbetalda godtgörelsen afsett de tekniska skolorna. Af hvilken vigt dessa skolors inspektion i allmänhet måste vara, framginge äfven deraf, att den vid senaste riksdag beviljade förhöjningen i anslaget äfven afsåg åstadkommandet af dylik inspektion.

Utskottet, som visserligen hyser den åsigt, att den tekniska undervisningens befrämjande är ett viktigt statsändamål, och att Riksdagen icke bör undandraga sig att bevilja de för densammas ordnande och öfvervakande erforderliga medel, har dock funnit såväl den ordning, i hvilken förslag inhemtats angående fördelningen af statsanslaget till de tekniska läroverken, som ock det sätt, hvarpå inspektionen öfver de lägre tekniska skolorna i landsorten föranstaltats, vara mindre tillfredsställande. Att, på sätt revisorerne anmärkt, en komité, efter att hafva afgifvit utlåtande i det densamma ursprungligen förelagda ämne, icke varder upplöst, utan fortfarande under en följd af år kvarstår för utöfvande af en egentligen administrativ verksamhet, synes knappast fullt öfverensstämma med formerna för vår statsförvaltning. Med hänsyn härtill har utskottet ansett, att, äfven om bemälda komité på ett för det allmänna gagnande sätt alltjemt fullgjort sina erhållna uppdrag, och utförandet af de hittills åt komiterade anförtrödda arbeten skulle föranleda större kostnad för statsverket, derest de åt andra myndigheter blefve öfverlemnade, det dock vore önskligt, att ifrågavarande angelägenheter för framtiden blefve på annat sätt ordnade.

På grund af hvad sålunda förekommit, får utskottet hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, att, så vida den år 1877 för behandling af vissa frågor rörande den tekniska undervisningen nedsatta komité skulle i öfrigt hafva af-

slutat sina arbeten, Kongl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, huruvida icke de åt samma komité sedermera gifna uppdrag dels i fråga om afgifvande af förslag till fördelning af anslaget till de tekniska skolorna och dels rörande inspektionen af nämnda skolor må kunna i annan ordning bringas till fullgörande.

Medicinalstyrelsen.

§ 10.

(Rev. ber. pag. 279. — Utl. pag. 410—412.)

*Angående
redovis-
ningen af
den
Bruunska
fonden.*

I en vid medicinalstyrelsens hufvudbok fogad specifik redogörelse för ordinarie statsregleringen tillhörande anslag, funnes, enligt hvad revisorerne meddelat, jemväl ett anslag å 750 kronor till inrättningen för sjukes behandling med elektricitet och galvanism, å hvilket anslag funnes en vid 1884 års slut till 2,858 kronor 45 öre uppgående reservation; och då revisorerne inhämtat att, till följd af ett utaf framlidne stadsmäklaren Johan Carl Bruun den 5 oktober 1814 upprättadt testamente, en fond till ursprungligt belopp af 766 r:dr 16 sk. b:ko blifvit stäld under sundhetskolegii förvaltning för befrämjande af ofvan omförmälda inrättning för sjukes behandling med elektricitet och galvanism, men denna fond icke funnes i medicinalstyrelsens hufvudbok under särskildt konto redovisad, utan syntes ingå i förenämnda, såsom reservation utförda summa af 2,858 kronor 45 öre, hade revisorerne, som emellertid af räkenskapen icke kunnat utröna med huru stort belopp fonden ingått i reservationen, velat framhålla lämpligheten deraf, att ifrågavarande, för visst ändamål donerade medel blefve i medicinalstyrelsens räkenskap särskildt redovisade.

I afgifvet utlåtande i anledning af revisorerne anmärkningar vid granskningen af medicinalstyrelsens räkenskaper har styrelsen, beträffande revisorerne nu omförmälda framställning, åberopat det af styrelsens kamrerare i frågan afgifna yttrande, hvori bemälde kamrerare anförde, att hvad vidkomme den af revisorerne uttalade förmodan, att uti 1884 års reserverade medel å anslaget till inrättningen för sjukes behandling med elektricitet och galvanism skulle ingå de utaf stadsmäklaren Bruun donerade medlen, så vederlades en sådan förmodan utaf den omständigheten, att dessa medel alltid redovisats uti särskild redogörelse inför medicinalstyrelsen och sålunda ej funnits intagna uti den öfver i stat anslagna medel och dermed bestridda

utgifter upprättade hufvudbok samt följaktligen ej kunnat i hufvudbokens behållningar ingå, utan bestode denna reservation utaf det år 1845 af dåvarande lifmedikus Säve genom insamling åstadkomna kapitalet af 1,600 r:dr b:ko jemte de under årens lopp gjorda besparingarne å därför influtna räntor, hvilka senare dock enligt kongl. brefvet den 23 maj 1845 skulle såsom arfvode till inrättningens föreståndare utgå, men till en del blifvit besparade för att, såsom äfven skett, bereda tillgång till bekostande af behöfliga reparationer utaf inrättningens materiel. Att detta, af enskilda personer donerade kapital, 1,600 r:dr b:ko, hvilka medel enligt nämnda kongl. bref endast under det vilkor blifvit öfverlemnade, att gåfvomedlen skulle till deras gifvare återställas, om rikets ständer komme att förändra eller indraga det till inrättningen beviljade anslaget, aldrig kunde hänföras till statsmedel och till följd deraf ej uti styrelsens hufvudbok bort redovisas, vore tydligt, men då det en gång så skett, måste det ock enligt senaste formulär för hufvudboken tills vidare förblifva.

Då Bruunskas testamentsmedlen på intet vis inginge uti den å anslaget till elektricitetsinrättningen befintliga reservation, samt då Kongl. Maj:t om medlens förvaltning ej meddelat några föreskrifter, kunde kontoret för sin del ej biträda den af revisorerne framhållna lämpligheten deraf, att dessa medel skulle i medicinalstyrelsens hufvudbok redovisas, utaf det skäl, att de vore för visst ändamål donerade.

Enär, på sätt af Riksdagens revisorer ofta blifvit framhållet, önskligt är, att de af enskilda personer för särskilda allmännyttiga ändamål donerade, under förvaltning af statens verk och myndigheter ställda medel varda i sammanhang med redogörelsen öfver den allmänna medelsförvaltningen redovisade, har det synts utskottet lämpligt, att framlidne stadsmäklaren Bruuns ifrågavarande donationsfond blefve i medicinalstyrelsens hufvudbok till redovisning upptagen, helst en annan fond af likartad beskaffenhet, eller den genom framlidne lifmedicus Säve för samma ändamål åstadkomna donationsfond, efter hvad styrelsens kamrerare upplyst, i enlighet med senaste formulär för hufvudboken redan nu i densamma redovisas.

Med anledning häraf får utskottet hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t an hålla, det Kongl. Maj:ts täcktes meddela föreskrift derom, att den af framlidne stadsmäklaren J. C. Bruun för befrämjande af inrättningen till sjukes behandling med elektricitet och galvanism stiftade, under medicinalstyrelsens förvaltning ställda fond måtte varda i bemälda styrelsens hufvudbok redovisad.

Domkyrkorna.

§ 11.

(Rev. ber. pag. 326. — Utl. pag. 416—422.)

Angående
verificering-
ningen af
vissa
inkomst-
poster vid
domkyrkorna
i Upsala,
Vesterås,
Strengnäs
och Kalmar.

Vid granskning af räkenskaperna för domkyrkorna i Upsala, Vesterås, Strengnäs och Kalmar hade revisorerne funnit, att vissa uppgifna inkomstposter antingen icke alls eller endast ofullständigt verifierats.

I häröfver afgifna förklaringar hafva domkapitlen i Strengnäs och Kalmar stift, efter vederbörande domkyrkosysslomäns hörande, insänt verifikationshandlingar, hvarigenom i hufvudsakliga delar den af revisorerne anmärkta ofullständigheten i verifieringen blifvit rättad; och hade sistnämnda domkapitel vidare andragit, att anledning äfven under föregående år funnits till den nu framställda anmärkningen rörande bristande verifikationer å de belopp, som influtit för kronotionde, bänkhyror och afgifter vid begrafningar. Då likväl kammarrätten ej ansett den påkalla någon dess åtgärd, syntes skälet härtill varit, först hvad angår kronotionden, att enär lösen för densamma uppbures å landtränteriet i Kalmar, dess belopp i ränteriets räkenskaper verifierades och, beträffande bänkhyror och inkomsten af begrafningar, att, som räkenskaperna, innan de till kammarrätten öfversändes, årligen granskades af tvenne utaf församlingen utsedde revisorer, och det icke borde tviflas på, att för dessa revisorer alla specialräkningar varit företedda, det kunnat antagas som säkert, att deras intyg om räkenskapernas rättighet i dess helhet äfven innefattat, att inkomsten af bänkhyror och begrafningar blifvit rätt angifven. För att emellertid anledning icke måtte förekomma till den nu framställda anmärkningens förnyande, ville domkapitlet föranstalta, att bemälda revisorer särskildt hvarje gång meddelade intyg derom, att specialräkningarne öfver bänkhyror och begrafningsavgifter blifvit vederbörligen granskade och om hvad dervid förekommit.

Deremot har, beträffande den i fråga om Upsala domkyrkas räkenskaper framställda anmärkningen, som afsåg att inkomstposten »hyresmedel», kronor 1,647: 50, icke verifierats, domkapitlet i Upsala stift anført, att då domkyrkans räkenskap i sin helhet blifvit försedd med domkapitlets påskrift om undergången granskning i domkapitlet, och detta således gälde äfven i fråga om förevarande inkomstpost, domkapitlet icke kunde medgifva, att till den nu gjorda anmärkningen vid ett tillvägagående, som allt fort egt rum utan anmärkning vare sig från kammarrättens sida eller vid föregående revisioner

å Riksdagens vägnar, skälig anledning skulle kunna anses vara för handen, och ville alltså uttala den mening, att samma anmärkning icke syntes påkalla någon särskild föreskrift beträffande redovisningen af domkyrkans medel eller för domkapitlets förfarande i denna del af räkenskapens granskning.

I afseende å anmärkningen vid domkyrkans i Vesterås räkenskaper, hvilken jemväl gälde inkomstposten »hyresmedel», har domkapitlet i detta stift i afgifvet utlåtande åberopat ett från domkyrkosysslomannen infordradt yttrande, hvori anförts, att hyreskontrakten årligen granskades af de af domkyrkokommissionen utsedda revisorerne; att på grund deraf afskrift af hyreskontrakten till verifikation ej ansetts nödig; samt att anmärkning öfver denna brist, hvilken förefunnits från lång tid tillbaka, ej förut blifvit gjord, hvarför sysslomannen låtit det blifva vid häfdvunnen praxis i detta hänseende.

Ehuru utskottet ingalunda funnit de af domkapitlet i Upsala och Vesterås stift öfver revisorerernas ifrågavarande anmärkningar afgifna förklaringar tillfredsställande, har utskottet dock icke ansett denna fråga vara af den vigt, att utskottet bort hemställa om, att Riksdagen skulle till Kongl. Maj:t aflåta skrifvelse i ämnet, helst det af domkapitlet i Kalmar stift föreslagna sätt för ifrågavarande utgifters verifierande synes både enkelt och tillfyllestgörande, samt sålunda antagas kan, att förstnämnda två domkapitel skola, i den mån sådant befinnes verkställbart, på det af sist omnämnda domkapitel angifna sätt fullständiga den ifrågavarande verifieringen.

Vid sådant förhållande och då framdeles sammanträdande revisorer utan tvifvel torde komma att å nyo framdraga denna fråga, derest den å den samma nu väckta uppmärksamhet icke kommer att föranleda nöjaktig rättelse, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må vid hvad i detta ärende förekommit låta bero.

Handelsflottans pensionsanstalt.

§ 12.

(Rev. ber. pag. 338—340. — Utl. pag. 423—425.)

Förhandlingarne vid 1853—1854 och 1862—1863 årens riksdagar, då fråga om inrättande af pensionsanstalt för sjöfolk behandlades, hade, enligt hvad revisorerne slutligen omförmäla, utvisat att ändamålet med den derefter inrättade handelsflottans pensionsanstalt varit ej allenast att till förmån för

*Angående
ifrågasatt
förändrad
organisation
af handels-
flottans
pensions-
anstalt.*

svenskt sjöfolk, som å svenska fartyg idkade utrikes sjöfart, inrätta en välgörenhetsanstalt, som, utan att kräfvat några afgifter af delegarne, vore i stånd att lemna understöd åt sjöfarande, då deras krafter vid framskriden ålder brutits, utan äfven att genom de förmåner, anstalten erbjöde, förmå svenskt sjöfolk att i stället för att söka anställning på utländska fartyg, å hvilka betalningen möjligen vore högre, kvarstanna i svensk tjänst; hvarigenom en icke obetydlig förstärkning af dugligt sjöfolk skulle kunna för svenska örlogsflottan vid inträffande krig påräknas.

Med afseende å det nuvarande penningvärdet hade revisorerne ansett kunna ifrågasättas, huruvida pensioneringen från anstalten fortfarande motsvarade ofvan nämnda ändamål; och kunde nu mera utsigten att från anstalten erhålla pension, enligt revisorerernas förmenande, i högst ringa mån motverka frestelserna för sjöfolk att för vinnande af högre lega söka anställning i främmande nationers tjänst.

Med anledning häraf, och på det statens uppoffringar för ifrågavarande anstalt måtte blifva så gagneliga som möjligt, hade revisorerne velat ifrågasätta, huruvida icke det för anstalten gällande reglemente borde underkastas ändring i syfte att bereda högre pensionsbelopp. Medel till sådan höjning syntes, i öfverensstämmelse med hvad som gälde i fråga om öfriga af staten understödda pensionsinrättningar, böra beredas genom bidrag af vederbörande sjöfolk, hvilka bidrags betalande borde göras till vilkor för erhållande af höjd pension. Om än svårigheter skulle komma att uppstå vid upptagande af bidragen från de å afläggelse belägna orter sjöfarande delegarne, syntes dock dessa svårigheter kunna öfvervinnas genom samverkan mellan rederierna och sjömanshusen.

Revisorerne, som velat fästa uppmärksamheten å dessa förhållanden, hade ansett förevarande fråga vara af den vikt, att densamma borde underkastas en närmare utredning.

I häröfver afgifvet utlåtande har direktionen öfver handelsflottans pensionsanstalt med anledning af revisorerernas framställning i ämnet och på anförda skäl hemställt, att åt en af sakkunniga personer sammansatt komité måtte i nåder uppdragas att, efter grundlig utredning af alla på frågan inverkan förhållanden och beräkning af de medel, som för ändamålet möjligen kunna blifva tillgängliga, afgifva underdånigt förslag i syftning att, till förhöjning i beloppen af de från handelsflottans pensionsanstalt utgående pensioner, särskildt bidrag till anstalten skulle af vederbörande sjöfolk, såsom vilkor för pensions åtnjutande, tillskjutas; samt dervid tillika taga i öfvervägande, huruvida genom dylikt bidrag tillgångarne för pensionering kunde så ökas, att en hvar, omedelbarligen efter det de för pensions erhållande föreskrifna vilkor blifvit fullgjorda, kunde af denna förmån komma i åt-

njutande till nu afsedda förhöjda pensionsbelopp, eller om för detta ändamål ökad t anslag af statsmedel blefve erforderligt; i sammanhang hvarmed åt komitéen borde jemväl uppdragas att utarbete underdånigt förslag till det förnyade reglemente för pensionsanstalten, som af de ifrågakända förändrade bestämmelserna om pensionsbeloppen samt de dertill beräknliga och erforderliga tillgångar blefve af nöden, äfvensom förslag till de i följd af sålunda förändrade bestämmelser påkallade förändringar i gällande reglemente för sjömanshusen i riket.

Enligt hvad utskottet inhemtat, hafva revisorernas omförmälda framställning och direktionens öfver handelsflottans pensionsanstalt deröfver afgifna utlåtande den 19 november nästlidet år blifvit af Kongl. Maj:t öfverlemnade till komitéen för afgifvande af förslag i fråga om ordnande af förhållandena mellan arbetsgifvare och arbetare beträffande möjliga olycksfall i arbetet med mera, hvarvid Kongl. Maj:t uppdragit åt komitéen att tillse, huruledes handelsflottans pensionsanstalt skulle bättre än hittills kunna motsvara sin uppgift.

Då sålunda den af revisorerne i förevarande afseende väckta fråga är under utredning, har utskottet endast ansett sig böra förhållandet för Riksdagen omförmäla.

§ 13.

Hvad för öfrigt blifvit af revisorerne anmält och erinradt har utskottet funnit dels vara af beskaffenhet att lämpligen böra tagas i öfvervägande vid behandling af de utgiftsanslag, revisorernas framställning berör, dels hafva medfört åsyftad rättelse, dels vara genom vederbörandes utlåtanden nöjaktigt förklaradt, dels ej vara af den vikt, att, oakadt förklaringen icke varit fullt tillfredsställande, någon Riksdagens åtgärd bort af förhållandena påkallas, dels slutligen icke hafva varit af beskaffenhet att från utskottets sida påkalla något yttrande.

Stockholm den 14 februari 1887.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservation:

vid § 10, angående redovisningen af den under medicinalstyrelsens förvaltning ställda Bruunska fonden:
af herr *Casparsson*.